
Rachid Benhammou

Festivals en evenementen brengen leven in de brouwerij, maar leggen ook beslag op de steeds schaarser wordende ruimte in grote steden, zoals Rotterdam. Zijn de lusten en de lasten nog in evenwicht?

Festivals de ruimte geven

Balanceren in Rotterdam tussen wat kan en wat mag

Jaarlijks vinden in Rotterdam ongeveer 2000 kleinschalige en 65 grote evenementen plaats. Deze trekken, door de veelzijdigheid en diversiteit, een breed publiek en creëren een aangename, levendige sfeer in de stad. Maar ze hebben ook een grote invloed op de stad en haar bewoners, als het gaat om geluidsoverlast, veiligheid en gebruik van de buitenruimte. De beschikbare ruimte is schaars en de stad moet creatief omgaan met het toewijzen van locaties of zelfs een limiet instellen voor het aantal (grote) evenementen.

Sonja Pruimers is senior beleidsadviseur bij de afdeling Cultuur & Sport van de gemeente Rotterdam. Ze bereidt samen met haar collega's de bestuurlijke besluitvorming over de kaders van het evenementenbeleid voor en stelt die vast. De twee uitvoeringsorganisaties (Rotterdam Festivals en Rotterdam Topsport) zorgen daarbinnen voor het juiste aanbod. Het evenementenbeleid wordt weliswaar vastgesteld door de gemeente, maar met input van de uitvoeringsorganisaties, evenementenorganisatoren, gebiedscommissies en andere betrokkenen.

Verbindingen tussen wonen en voorzieningen

‘We zijn een herziening van het evenementenbeleid aan het voorbereiden’, stelt Pruimers. ‘Aanleiding zijn het nieuwe coalitieakkoord en aangenomen moties van de gemeenteraad. Het beleid was daarvoor gericht op maximale ruimte en levendigheid in de binnenstad. De belangrijkste verandering draait erom hoe om te gaan met de beschikbare ruimte in de stad voor evenementen. De gemeenteraad wil een bindend locatiebeleid waarbij vooraf een afweging wordt gemaakt over hoeveel evenementen op bepaalde plekken nog zijn toegestaan. Vooral voor groene locaties geldt nu een bepaalde rusttijd voor herstel van flora en fauna. Dit vloeit voort uit het collegeakkoord, waarin staat dat ze de evenementen meer wil spreiden, naar bijvoorbeeld de randen van de stad, en de binnenstad en groene buitenruimte wil ontzien.’

Dé grote opgave van het college is hoe het hoofd te bieden aan de groei van de stad. Hoe ga je de beschikbare ruimte verdelen onder de vele claims die op die ruimtes worden gelegd. Dit legt ook druk op het evenementenbeleid, want

evenementenlocaties moeten verdwijnen om bijvoorbeeld plaats te maken voor woningbouw of herinrichting. Woningbouw is momenteel, naast duurzaamheid en groen, een grote ambitie van het college.

‘We zoeken daarom naar nieuwe locaties, voornamelijk buiten de binnenstad. Maar we kijken ook naar combinaties. Stedenbouwkundigen proberen nadrukkelijk verbindingen te maken tussen wonen en voorzieningen, zoals een plein zo in te richten dat er evenementen kunnen worden georganiseerd. Bijvoorbeeld door er evenementengras te leggen, een speciale grasmat met drainage eronder, dat sneller herstelt na een festival.’

Met 65 grote evenementen per jaar is het maximum inmiddels bereikt. De gemeente en politie hadden dit twee jaar geleden al bepaald, gezien de capaciteit van de veiligheids- en hulpdiensten. Voor de parken is de limiet ook bereikt. Wat blijft er dan nog over?

‘We weten nog niet hoeveel ruimte we straks overhouden voor evenementen in de binnenstad en de parken. In het locatiebeleid zal dit worden uitgewerkt en vastgesteld. De verwachting is dat het eerder minder wordt dan meer. De vraag is nu: hoeveel reële ruimte is er nog voor evenementen? Rotterdam-Zuid is een gebied in ontwikkeling en hebben we in het vizier, zeker omdat daar vrij weinig evenementen plaatsvinden. Natuurlijk kijken we ook naar andere gebieden buiten het centrum, die niet vanzelfsprekend zijn. De opgave is om een gastvrije stad te blijven, ondanks dat je de activiteiten nu strakker moet regelen omdat die druk op de ruimte is toegenomen. De stad wil nog steeds goede initiatieven mogelijk maken. Daarom gaan we ze juist stimuleren in die buitengebieden. Tegelijkertijd proberen we groene en binnenstadlocaties te ontlasten. Dat betekent soms dat evenementen verplaatst moeten worden. Maar je hebt ook andere manieren van ontlasten: onlangs heeft de raad een motie aangenomen om de op- en afbouw dagen van een evenement in te korten. Zo komt een locatie sneller beschikbaar voor bijvoorbeeld recreatief gebruik. Dit wordt meegenomen in de evenementenvergunningennota die deze zomer gepubliceerd wordt.’

Rust en reuring

Ook Johan Moerman ziet dat de stedelijke ruimte onder druk staat. Hij is sinds begin jaren negentig directeur van Rotterdam Festivals, de organisatie die het evenementenbeleid in Rotterdam coördineert, de evenementenagenda samenstelt en binnen de kaders van het gemeentelijke evenementenbeleid financiële ondersteuning biedt.

‘Onze rol is proberen te bepalen wat het beste past bij Rotterdam. Staat het in relatie tot de mensen die in deze stad wonen? En heeft het wat met Rotterdam te maken? Hierbij moet je, door de aantrekkingskracht van de stad, rekening houden met het feit dat er steeds meer initiatieven zijn. Dat maakt Rotterdam ook een hele leuke stad. Daarnaast moeten we rekening houden met rust en reuring. Zijn lusten en lasten nog met elkaar in evenwicht?’

Volgens Moerman zijn er drie manieren om dat evenwicht te bereiken. Om te beginnen is de spreiding van evenementen in ruimte en tijd belangrijk. ‘Eerst waren er alleen in de zomerperiode evenementen, nu zijn ze over het hele jaar verspreid. Een andere manier is de ruimte die je hebt, handig te benutten. In New York kon er vroeger bijna niks en nu sluiten ze daar hele avenues voor een weekend af. In Montreal heb je een gebied, met allerlei voorzieningen onder de grond, dat zo is ingericht dat je in een paar uur tijd een plein in een evenemententerrein kunt omzetten. De derde manier is om te kijken naar nieuwe locaties, buiten de binnenstad. Deze ontwikkeling is al jaren gaande en heeft een economische oorzaak. Dertig jaar geleden lagen sportvelden gewoon in de stad, die zijn inmiddels naar de randen van de stad verdreven. In het centrum levert ruimte geld op en dat gaat vaak voor als er besluiten genomen worden.’

Naast gebrek aan ruimte ziet Moerman dat organisatoren geconfronteerd worden met de regelgeving omtrent veiligheid. Het keerpunt was in augustus 2009, toen tijdens het dancefestival Sunset Grooves in Hoek van Holland rellen uitbraken waarbij een dode viel. ‘Na die ramp zijn de regels veel strenger geworden. Het was ook voor ons zoeken hoe je daarmee moet omgaan. We zijn als stad niet doorgeschoten in regelgeving maar ik denk wel dat er meer maatwerk geleverd zou kunnen worden. Een voorbeeld: zodra er alcohol geschonken werd, moest

er een hek omheen. Maar er zijn evenementen met alcohol, waar het braafste publiek op af komt. Wij pleiten er dan voor om per geval te bekijken wat de meest realistische eisen zijn. Er wordt vanuit de gemeente wel over nagedacht, maar het mag van mij soms wel wat sneller.’

Op dit moment is Rotterdam Festivals aan het onderzoeken welke ‘nieuwe ruimtes’ geschikt zijn voor evenementen. ‘Bijvoorbeeld rond de Maashaven en de Waalhaven, industriële gebieden, heel Rotterdams en redelijk bereikbaar. Gebieden die over tien jaar een stedelijke ontwikkeling hebben doorgemaakt en uitermate geschikt zijn voor grote evenementen. In Noord is een aantal parken die je bijvoorbeeld aan elkaar kunt koppelen om zo tot een groot recreatiegebied én evenemententerrein te komen.’

Moerman vindt dat Rotterdam een overheid heeft die desalniettemin goed meedenkt. ‘Een paar jaar geleden is er een landelijk onderzoek gedaan door Brand Alchemy naar de beleving van de stad waaruit bleek dat Rotterdam het grootste draagvlak heeft onder de bewoners voor de eigen evenementen’. Natuurlijk hebben we wensen en mag het van mij flexibeler, maar ik denk dat er geen enkele overheid is in Nederland die zo zijn evenementen ondersteunt.’

Strengere veiligheidseisen

JMR produkties organiseert sinds 1993, onder leiding van Mark Rouwenhorst en Jasper Scholte, evenementen als De Nacht van de Kaap (waar de historische en legendarische tijden van Katendrecht als zeemanskwartier en uitgaansgebied weer tot leven komen) en het dance-event Boothstock Festival. Vroeger waren zij ook verantwoordelijk voor stadsstrandfestival Strand aan de Maas, Camping Rotterdam (een kampeeren recreatief festival, midden in de stad) en de

‘In het centrum levert ruimte geld op en dat gaat vaak voor als er besluiten genomen worden’

Dance Parade, die onlangs is uitgeroepen tot beste Rotterdamse festival aller tijden.

Rouwenhorst: 'Wat je in Amsterdam zag gebeuren, is nu ook hier aan de hand: de stad raakt overvol. En dat merk je aan hoe Rotterdamers reageren op bepaalde evenementen. Ja, het zijn er eigenlijk te veel. Neem bijvoorbeeld Boothstock in het Kralingse Bos. Daar wordt veel geluid geproduceerd en dat brengt ook wel eens klachten met zich mee. Toen wij daar in 2015 begonnen, had je verder alleen Koningsdag en het Concours Hippique International Officiel (CHIO), een internationale wedstrijd op het hoogste niveau binnen de paardensport, in het bos. En nul klachten. Nu zijn meerdere grote festivals van de binnenstad naar hier verhuisd en dan gaat de buurt zich roeren.'

JMR ziet dat tragische gebeurtenissen in het land ook hun weerslag hebben op het evenementenbeleid. Scholte: 'Door de vuurwerkramp in Enschede, de brand in café 't Hemeltje in Volendam en de rellen bij Hoek van Holland werden de veiligheidseisen aangescherpt. Een verschil met twintig jaar geleden is dat toen alles gratis moest zijn. Dat vergde een andere opzet dan wanneer je nu hekken om je evenemententerrein moet zetten.'

De aanscherping van het evenementenbeleid, wat betreft veiligheid, kost ongeveer 30 procent van de totale begroting, maar biedt ook voordelen. 'Als ondernemer verkoop je nu je eigen drank en eten, je bezoekers voelen zich veilig en je houdt ongewenste gasten buiten de deur. Je ziet bij een dance-evenement als Boothstock dat er sinds het ontstaan geen vechtpartijen zijn. Nou, dat zegt wat. Overigens kan dat ook komen door een leukere nieuwe generatie festivalbezoekers.' De Rotterdamse Dance Parade sneuvelde in 2010. De veiligheidseisen in Rotterdam werden toen strenger na de strandrellen in Hoek van Holland. Scholte: 'Burgemeester Aboutaleb besloot dat er geen dance-events meer mochten plaatsvinden in de openbare ruimte en dat was het einde van een tijdperk. De afgelopen jaren zijn er, buiten ons om, demonstraties geweest, petitie opgesteld en moties in de raad aangenomen om de Dance Parade terug te laten keren. Helaas zonder resultaat. Wij willen dolgraag de stad laten dansen, maar dat zal op een andere manier moeten.'

In Rotterdam is het sowieso zoeken naar een geschikte plek. Scholte: 'Amsterdam heeft het Vondelpark en het Museumplein. Midden in de stad. Den Haag heeft het Malieveld. Wij hebben wel grote alleeën, zoals de Blaak en de Coolingsingel, maar geen locaties waar veel mensen samen kunnen komen. Dan komt het neer op creativiteit en flexibiliteit. De Nacht van de Kaap, die we midden in een woonwijk organiseren, hebben we verplaatst naar een andere locatie, aan het water. Dit moest, omdat de leegstaande loodsen op Katendrecht waar we jarenlang gebruik van maakten, worden omgetoverd tot woongebouwen of musea. Op de nieuwe locatie hebben we ook de mogelijkheid om te groeien.'

Hoewel de verscherping van de veiligheidseisen en regelgeving noodzakelijk was en ook voordelen biedt, vindt Rouwenhorst dat 'we af en toe verzanden in de regelzucht'. Alles moet zoveel mogelijk ingekaderd worden. Hij wijt dat voornamelijk aan de grote hoeveelheid evenementen in de stad, die getoetst en gekeurd moeten worden, waardoor er bijna geen mogelijkheden meer zijn voor maatwerk.

'Maar het is momenteel ook prettig samenwerken met de verschillende diensten. Er is veel meer structuur tijdens het dienstenoverleg, waar onder andere gemeente, politie, brandweer en vervoersbedrijven bij aanwezig zijn. En iedereen denkt ruim van tevoren, samen met jou als organisator, mee. Dat was vroeger wel anders, toen was het normaal dat iemand van de gemeente jouw vergunning langs kwam brengen. Op de festivaldag zelf.' ●

Literatuur

Brand Alchemy (2015) *Het steden en streken Merkenonderzoek 2015*. Amsterdam: Brand Alchemy.

Noot

1 Daar waar gemiddeld 47 procent van de bewoners van de 30 grootste steden tevreden is over het festivalaanbod in hun stad is dit in Rotterdam met 70 procent het hoogst (Brand Alchemy 2015).

Rachid Benhammou is cultureel ondernemer en freelance journalist en schreef samen met Boris van der Ham het boek *Nieuwe Vrijdenkers*